Kostel Panny Marie pod řetězem konec mosta býval středem opevněného útvaru komendy řádu johanitů (maltézských rytířů) na strategicky významném místě u předmostí bývalého Juditina mostu. Klášter založil český král Vladislav II. v r. 1169 jako první johanitskou komendu v Čechách. Král daroval řádu okolní pozemky včetně západní části ostrova Kampy. Postupně zde bylo postaveno cca 50 domů spadajících pod jurisdikci řádu.

Původní románský trojlodní kostel byl větší než dnešní stavba a zachovaly se z něj zbytky v nynějším nádvoří (arkády na jižní zdi) a v postranní lodi dnešního kostela. Křížová klenba je pozůstatkem románské baziliky. V pol. 13. stol. byl kostel rozšířen o raně gotické kněžiště.

Rozsáhlá gotická přestavba celého trojlodí započala v pol. 14. stol., kdy byla zbořena románská bazilika. Kolem r. 1375 byla vystavěna gotická předsíň v západní části a u ní kolem r. 1389 dvě mohutné hranolové věže. Novogotické cimbuří je z r. 1836. Dále již stavba nepokračovala, a tak se ze zbořeného románského trojlodí stalo nynější nádvoří mezi věžemi s předsíní a vlastním kostelem. Ten byl přestavěn z raně gotického kněžiště za velmistra Matouše Děpolta z Lobkovic na přelomu 16. a 17. stol. Dnešní podobu získal při barokní přestavbě v l. 1640 - 60 podle projektu C. Luraga. Ve štítu kostela je umístěna dřevěná, pozdně gotická socha Madony.

Hlavní oltář s řezbami představujícími výjevy ze života apoštola Pavla je od J.P.Vendy z r. 1730. Kazatelna asi od téhož autora je z doby před r. 1750. Sochy světců na konzolách hlavní lodi jsou od J. J. Bendla (po r. 1651). Hlavní oltářní obraz (Panna Maria a Jan Křtitel - pomocníci maltézských rytířů při obléhání Malty osmanským loďstvem v r. 1565) je dílem Karla Škréty ze 60. let 17. stol. Od Škréty je také obraz sv. Barbory na bočním oltáři. V hlavní lodi stojí mramorová socha velkopřevora Rudolfa Colloredo-Wallsee, který se v 17. stol. zasloužil o přestavbu kostela a kláštera. Socha je od E. Maxe z pol. 19. stol. Křížová cesta na stěnách kostela je od řádového malíře Vachka. Tepané mříže ze 16. a 17. stol byly doplněny novými podle návrhu J. Fanty. Kostel prošel rozsáhlou renovací v l. 1965 - 87. V roce 1909 nahradil Jindřich Schiffner staré varhany z 30. let 18. století, z nichž zůstala zachována jen barokní varhanní skříň a 45 původních cínových píšťal v prospektu. Další přestavba varhan byla provedena v roce 1987 za použití části píšťal ze Schiffnerových varhan (pražské družstvo Igra). V roce 2006 provedla generální opravu varhan Organa Kutná Hora.

Květiny na koncert daruje KVĚTINÁŘSTVÍ u ČERVENÉHO LVA

Příští koncert VARHANNÍCH NEŠPOR MALTÉZSKÝCH RYTÍŘŮ se uskuteční v pondělí 13. října 2025 v 17 hod.

SUVERÉNNÍ ŘÁD MALTÉZSKÝCH RYTÍŘŮ A SPOLEČNOST PRO DUCHOVNÍ HUDBU

SI VÁS DOVOLUJÍ POZVAT NA

VARHANNÍ NEŠPORY MALTÉZSKÝCH RYTÍŘŮ

Kostel Panny Marie pod řetězem

Lázeňská ul./Praha 1 – Malá Strana

15/9/2025/17.00 hod.

Jaroslav Tůma – varhany

Johann Sebastian Bach & varhanní improvizace

vstup volný

Probíhá za podpory Městské části Praha 1

PROGRAM

Johann Sebastian Bach (1685 – 1750):
Preludia a fugy z Druhého dílu Dobře temperovaného klavíru (výběr)

Jaroslav Tůma:
Varhanní improvizace

I. Preludium C dur, BWV 870/1
Improvizace na téma fugy C dur, BWV 870/2

II. Introdukce – improvizace na téma Preludia c moll
Preludium c moll, BWV 871/1
Postludium – improvizace na téma Preludia c moll

III. Fantasie na téma Preludia Cis dur s citací části Preludia Cis dur, BWV 872/1

IV. Preludium D dur, BWV 874/1
Improvizace na téma Fugy d moll, BWV 875/2

V. Invence - improvizace s využitím citací z Preludia Es dur, BWV 876/1

VI. Fuga e moll, BWV 879/2

VII. Improvizace na téma Preludia F dur, BWV 880/1

VIII. Fuga Fis dur, BWV 882/2

IX. Preludium g moll, BWV 885 (s malou improvizovanou transkripcí závěru)

X. Improvizace na Preludium gis moll, BWV 887/1

XI Improvizace na Fugu A dur, BWV 888/2

XII Preludium b moll, BWV 891/1
Improvizace na téma Preludia b moll

XIII Finále – improvizace na téma Fugy h moll, BWV 893/2

Jaroslav Tůma se narodil v roce 1956. Je koncertním varhaníkem a profesorem Akademie múzických umění v Praze. Koncertuje i na cembale, klavichordu, pianoforte a dalších klávesových nástrojích. Věnuje se též hudební kompozici a publikační činnosti. Vystudoval Pražskou konzervatoř u prof. Jaroslava Vodrážky a Akademii múzických umění v Praze u prof. Milana Šlechty (varhany) a prof. Zuzany Růžičkové (cembalo). Je nositelem prvních cen v soutěžích ve varhanní improvizaci v Norimberku v roce 1980 a v holandském Haarlemu v roce 1986. Dále se stal laureátem řady interpretačních varhanních soutěží, např. v Linci v roce 1978, v soutěži Pražského jara v roce 1979, v soutěži Johanna Sebastiana Bacha v Lipsku v roce 1980 a mnoha dalších. Účinkuje pravidelně např. na festivalech Pražské jaro, Smetanova Litomyšl, Janáčkův máj v Ostravě a dalších domácích prestižních pódiích. Kromě téměř všech evropských zemí koncertoval také v USA, Kanadě, na Kubě, v Japonsku, Mongolsku, Jihoafrické republice, Singapuru atd. Bývá předsedou nebo členem porot mezinárodních hudebních soutěží, vyučuje na mezinárodních varhanních kurzech a seminářích. V Tůmově repertoáru se nacházejí stěžejní skladby českých i světových skladatelů v širokém spektru stylů od renesance až po 21. století. Jeho diskografie čítá přes padesát sólových titulů. U firmy Supraphon mu vyšla řada kompaktních disků „Historické varhany Čech" zachycující autentický zvuk vzácných varhan různých epoch od renesance až po začátek 20. století. U firmy Arta Records vydal kromě řady titulů bachovských např. Třicet šest fug pro pianoforte Antonína Rejchy, Eklogy Václava Jana Tomáška, varhanní sonáty Paula Hindemitha a několik CD s varhanními improvizacemi, z nichž zatím poslední pod názvem Moje vlast je sestaveno z improvizací na témata Bedřicha Smetany. Pro Český rozhlas pořídil kromě mnoha varhanních snímků také souborné nahrávky devětadvaceti klavírních sonát Jana Ladislava Dusíka a Lipských chorálů J. S. Bacha. Věnuje se i kolektivní improvizaci. V letech 2015 až 2017 např. realizoval sérii hudebně tanečních představení pod názvem Vyvolený aneb Řehoř na skále, kdy se stal inspirací pro pětici hudebníků, recitátora a tanečnici román Thomase Manna. Jaroslav Tůma je mj. autorem hudby k filmu dokumentaristy Pavla Kouteckého Proměny Pražského hradu, dvou sbírek varhanních skladeb na témata Adama Václava Michny (Svaté lásky labirynth aneb Česká mariánská muzika 2014 a Loutna česká 2016) a odborné publikace O interpretaci varhanní hudby s přihlédnutím k jiným klávesovým nástrojům (2016).